Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De locis ac mirabilibus mundi, mit Register

[Nürnberg], 1486

Ca L

urn:nbn:de:bsz:31-129620

Visual Library

babitu ornatuq̧ priſtino iuxta cadauer defũcti ac
cubat: amplexãs illud & oſculãs: & ſuppoſitos ig/
nes pudicicie laude cõtemnẽs. Puto qui ſic morit̃:
ſecũdas nuptias nõ requirit. Idẽ in libro. ii. Barde-
ſanes vir babilonicus in duo dogmata apud indos
gymnoſophiſtas diuidit: quarũ vnũ appellat bra/
chanas alterũ ſamaneos. Qui tante cõtinentie ſunt:
vt vel pomis arboꝝ iuxta gangem fluuiũ vel publi
ce orize & farine alant̃ cibo. & cũ rex ad eos vene/
rit adorare illos ſolitus ſit: paceq̧ ꝓuincie ſue in eo
rũ ꝑcibus arbitrari ſitam. Ex libro de naturis rerũ:
Eridraces ſiue gymnoſophiſte cõtẽpta fallaci ſeculi
vanitate in tuguriis & ſpelũcis babitãt: nulli nocẽt:
nec cõtra aliquos armis ſe defendũt. Filii aũt & vx
ores coꝝ ſeorſum inbabitãt cũ aĩalibus que ad vi/
tam ſobriã ſuſtentãdã enutriũt: bos cũ Alexander
macedo reppiſſet valde miratus ait illis. Petite qđ
vultis & dabo vobis: Da nobis inquiũt ĩmortalita
tẽ: quã ſup oĩa deſideramus: alias eñ diuitias nõ
curamus. At ille. Mortalis inqt cũ ſim immortali/
tẽ quõ dare poſſum? Si ergo inqunt mortalẽ te eſſe
cognoſcis: cur tot mala faciẽdo vagabundus in or
be diſcurris. Sunt & bragmãni vltra gangẽ fluuiu;
babitãtes: quos religio mirabilis & innocentia mo
res & vita mirifice decorãt: boꝝ didaſcalus didim⁹
ab alexãdro macedonie rogat⁹: mirabilẽ ad eũ ſcri
pſit epl̃am de vita & ſanctis morib⁹ ipoꝝ: de cultu
quoq̧ vni⁹ dei: & de eternitate filii cũ pr̃e: dicẽs iter
cetera: deus verbũ eſt: & illud verbũ creauit mũdũ
& p boc viuũt oĩa. Nos aũt boc verbũ colim⁹. boc
adoramus. Deus ſpũs & mens eſt: iõ nõ amat aliud
niſi mũdã mentẽ. Sunt & in illis ptibus boĩes alii q
amore alterius vite in ignẽ ſe mittere nõ formidant
Alii q parentes ꝓprios nimio ſenio confectos ma
ctare: & eoꝝ carnes ad epulas ꝑpare: pietatem imẽ
ſam ac religionẽ putãt: renuẽtes vero tanq̃ impios
deteſtantur.

De moribus ſingularib⁹ ceterarum regionum.
CA. XLIX

Thracibus barbaris ineſt cõtemptus vite &
ex q̃dã naturali ſapiẽtie diſciplia cõcordãt
oĩes ad interitũ volũtariũ: dũ nõnulli eo
rũ putãt obeuntiũ animas reuerti. Alii nõ extingui
ſed beatas fieri magis: apud plurimos luctuoſa ſũt
puerpia: deniq̧ recẽs natũ fletu parẽs excipit. Ecõ
tra leta ſunt funera: adeo vt exẽptos gaudiis ꝓſeq̄n
tur. Femine eoꝝ tenaces caſtitatis inſiliũt rogos de
functoꝝ cõiugũ: & qđ maximum inſigne caſtitatis
ducũt: ꝑcipites in flãmas eũt. Thraces corpoꝝ ma
gnitudine oĩes boĩes antecedũt: ceruleis oculis ac
truci viſu: terrifico ſono vocis: annoſa etate. Edifi/
tia modice ab bumo eleuata. Annona ſp eodẽ te-
nore: vites neſciũt: pomis abundãt: in regis electio
ne nõ nobilitas ꝑualet: ſed ſuffragiũ vniuerſoꝝ: po
pul⁹ eñ eligit ſpectatũ morib⁹ & inueterata clemẽ
tia etiam annis grauem. Sed boc in eo querit̃ vt li/
beri nulli ſint. Nam qui pater fuerit etiã ſi vita ſpe/
ctat̃ ad regendũ nõ admittit̃: Et ſi forte dũ regnat
pignus ſuſtulerit: poteſtate exuit̃. Maxime boc cu
ſtodit̃: ne fiat bereditariũ regnũ: deinde etiã ſi rex
maximam ꝑferat equitatẽ: volũt ei totũ licere. Qua
draginta ergo rectores accipit: ne in cauſis capitu;
ſolus iudicet. Quod ſi etiã ipe in pc̃õ aliquo argui
tur morte mulctat̃: nõ tñ vt cuiuſq̃ manu attrecte
tur ſed cõſenſu publico reꝝ oĩm interdicta ei facul
tate: etiã colloquii ptãs primo denegat̃. Scenolo/
phagi nõ alia q̃ teſtudinũ carne viuũt: birſuti niſi fa
cieten⁹ q̃ ſola lenis ẽ. Idẽ quoq̧ coriis piſciũ veſtiũ
tur: ꝑterea in q̃dã regione apud eos qb⁹ ad viuendi
rõnẽ exactior cura eſt multe vxores in eiuſde; viri
coeũt m̃rimoniũ. Et cũ marit⁹ deceſſerit apud gra
uiſſimos iudices ſuã queq̧ demeritis agit cãm. Et q̃
officioſior ceteris ſnĩa vicerit iudicãtiũ. Hec palme
refert ꝑmiũ vt arbitrio ſuo aſcẽdat rogũ cõiugis &
ſupmis eius ſemetipa; det inferias cetere cũ nota vi
uant. Ambro. de exceſſu ſatyri li. i. Licioꝝ ferunt̃
eẽ ꝑcepta: q̃ viros iubeãt muliebrẽ veſtẽ induere: ſi
merori indulgeãt. eo q̧ mollẽ & effemiatũ iudica/
uerũt in viro luctũ. Deforme eñ eſt eos q ꝓ fide: ꝓ
religiõe: ꝓ pr̃ia: ꝓ eqtate iudicii: atq̧ intẽtiõne vir
tutis: obuiũ morti pectus offerre debeãt: merere in
alio graui⁹ qđ in ſe ſi cã exegerit expẽdẽdũ ſit. Iuli⁹
ceſar Btitones leporẽ & gallinã aut anſerẽ guſtare
pbas nõ putãt. Hec tñ alũt aĩ voluptatiſq̧ cã. Loca
ibi ſũt tpantiora q̃ in gallia remiſſiorib⁹ frigorib⁹
Interiores pleriq̧ frumẽta nõ ſerũt: ſed lacte & car/
ne viuũt: pellibuſq̧ veſtiunt̃: Oĩes vero ſe brittã/
ni vltro inficiũt ceruſeo colore atq̧ borridiores ſũt
in pugna aſpectu. Capilloq̧ ſunt ꝓmiſſa: & i oĩ pte
corpis raſa ꝑter caput & labrũ ſupius. Vxores bñt
deni duodeniq̧ inter ſe cões: & maxime fratres cu;
fratribus: parẽteſq̧ cũ liberis. Sed q ſunt ex bis na
ti: eoꝝ babent̃ liberi quo primũ virgo queq̧ dedu
cta eſt. Valerius li. ii. Perſe nõ aſpiciũt liberos ſuos
priuſq̃ ſeptẽ ipleuerint annos: quo puuloꝝ amiſſio
nẽ eqore ſuſtineãt aĩo. Helinãdus lib. xvii. Xene/
phon in lib. de vita cyri polenta & cardamo & ſale
ac pane pſas aſſerit victitare. Hieroñ. cõtra iouinia
nũ. li. ii. Coge egyptiũ vt ouiũ lacte veſcat̃: impelle
ſi vales peluſiote vt mãducet cepas. Singule pene ĩ
egypto ciuitates ſingulas beſtias mõſtra venerãtur
qđcũq̧ voluerint boc inuiolabile & ſacrũ putãt. vñ
& vrbes quoq̧ apud eos ex aĩaliũ vocabulo nũcu
pant̃ leonto: cino: lico: buſtris: thõni. qđ interꝑtat̃
byrcus: & vt ſcirem⁹ q̃lis ſp egyptus recepiſſet: nup
ab adriani amaſio vrbs eoꝝ antinous appellata eſt
p bec vides ergo qđ nõ ſolũ in eſu ſed in ſepulturis
& cõuiuiis & in oĩ cõuerſatiõe vnaq̃q̧ gẽs ſuo ritu
& ꝓprietatib⁹ victitet: & bec eã putare legẽ q̃ didi
cit.

De linguis gentium. CA. L

Linguarũ diuerſitas exorta eſt in edificatio
ne turris poſt diluuiũ: Nã prius q̃ ſupbia
turris illius in diuerſos ſignoꝝ ſonos bũa-
nã diuideret ſocietatẽ vna oĩm nationũ lingua fuit

que hebrea vocat᷑: q̄ patriarche & ꝓphete vſi ſunt:
nō ſolum in ſermonibus ſuis: verū etiā in litteris ſa/
cris. Initio aūt quot gentes tot lingue fuerūt. Deīde
plures gentes q̄ȝ lingue: quia ex vna lingua multe
gentes ſunt exorte. Lingue aūt dicte in hoc loco ꝓ
verbis q̄ ꝑ linguā fiūt genere locutionis illo quo is
qui efficit ꝑ id quod efficit᷑ noīatur: ſicut os dici ſo
let ꝓ verbis: ſicut manus ꝓ literis. Tres aūt ſunt lin
gue ſacre hebrea greca latina: que toto orbe maxīe
excellūt. His eñ tribus linguis ſuꝑ crucē dñi a pila
to fuit cauſa eius ſcripta. vnde & ꝓpter obſcuritatē
ſanctaꝝ ſcripturaꝝ harū triū linguaꝝ cognitio ne/
ceſſaria eſt: vt ad alterā recurrat᷑ dum ſi quam dubi
tationē nomīs vel interpretationis ſermo vniꝰ lin/
gue attulerit. Greca aūt lingua inter ceteras gētiuꝫ
clarior habet᷑. Eſt eñ latinis & omnibus linguis ſo
nantior: cuius varietas in quinqꝫ ꝑtibus diſcernitur
Quarū prima dicit᷑ cenedo. i. mixta. ſiue cōis q̄ om
nes vtunt᷑. Secūda attica vicꝫ atheniēſis. qua vſi ſūt
oms̄ grecie auctores. Tercia dorica quā habēt egy
ptii & ſyri. Quarta ionica. Quinta eolica q̄ ſe eoliſti
locutos dixerūt & ſunt in obſeruatōe grece lingue
eiuſmodi certa diſcrimīa. Sermo eñ coꝝ ita ē diſꝑ
titus. Latinas aūt linguas q̄ttuor eſſe quidā dixerūt.
id eſt priſcā. latinā. romanā mixtam. Priſca eſt q̄ ve
tuſtiſſimi ytalie ſub iuno & ſaturno ſunt vſi incōdi/
ta vt ſe habeant carmina ſaliorū. Latina quā ſub la/
tino & regibus tuſci & ceteri in latino ſunt locuti:
ex qua fuerūt duodecim tabule ſcripte. Romana q̄
poſt reges exactos a pp̄lo romano geſta eſt quā ne
uius: platus: ennius: virgilius poete ex oratoribus
graccꝰ & cicero vel ceteri effuderūt. Mixtaqꝫ poſt
imperiū latius ꝑmotū ſimul cū moribus & hoībꝰ
in romanā ciuitatē irrupit. integritatē verbi ꝑ ſoleo
ciſmos & barbariſmos corrumpēs. Oms̄ aūt orien
tis gētes in gutture linguam & verba collidūt: ſicut
hebrei & ſyri. Oms̄ mediterranee gētes ī palato ſer
mone feriūt: ſicut greci & aſiani. Oms̄ occidētis gē
tes verba in dentibus frangūt: ſicut ytali & hyſpani
Syrus & chaldeus vicinus hebreo eſt in ſermōe cō
ſonās in pleriſqꝫ & l̄rarū ſono. Quidā aūt arbitrant᷑
linguā ipam eſſe chaldeā. quia abraā de chaldeis fu
it. Quod ſi hōc recipit᷑ quō in daniele hebrei pueri
linguā quā nō nouerant doceri iubent᷑: Omnē aūt
linguā vnuſqſqꝫ hoīm ſiue grecam ſiue latinam ſiue
ceteraꝝ gentiū aut audiēdo pōt tenere: aut legēdo:
aut ex p̄ceptore accipe. Cū aūt oīm linguaꝝ ſciētia
difficilis cuiq̄ȝ: nemo tñ tā deſidioſus eſt vt ī ſua gē
te poſitus ſue gentis linguam neſciat. Nam qd ali/
ud putandus eſt niſi aīaliū brutorum deterior. Illa
eñ ꝓprie vocis clamorē exprimunt: ille deterior q
proprie lingue caret notitia. Cuiuſmodi aūt lingua
locutus eſt deus in principio mūdi cū diceret. Fiat
lux: difficile eſt īuenire: nōdum eñ erāt lingue. Iteꝫ
qua lingua inſonuit poſtea exterioribꝰ hominum
auribus maxime ad primū hoīem loquēs vel ad ꝓ
phetas vel dum corporaliter inſonuit vox dicentis
dei. Tu es filius meus dilectꝰ: vbi a qbuſdā credit᷑
illa lingua vna & ſola q̄ fuit anteq̄ȝ eſſet linguaꝝ di
uerſitas. In diuerſis aūt gentibus credit᷑ quod eadeꝫ
illis lingua loquat᷑: qua ipſi homīes vtunt᷑ vt ab eis
intelligat᷑. Loquit᷑ aūt deus hoībus nō ꝑ ſubſtanti
am inuiſibilē ſed ꝑ creaturā corporalē ꝑ quā etiā &
hoībus apparere voluit qñ locutus eſt. Dicit auteꝫ
apl̄s. Si linguis hoīm loquar & angeloꝝ: vbi queri
tur. Qua lingua angeli loquant᷑ nō qd angeloꝝ ali
que ſint lingue ſed hoc ꝑ exaggerationē dicit᷑. Iteꝫ
queritur qua lingua in futuꝝ hoīes loquant᷑: nuſq̄ȝ
repitur. Nā dicit apl̄s. Siue lingue ceſſabunt. Ideo
aūt prius de linguis ac deinde de gentibus poſui/
mus: quia ex linguis gentes: nō ex gētibus lingue
exorte ſunt.

De gentium vocabulis. CA. LI

Gens eſt multitudo ab vno principio orta:
ſiue ab alia natione ſcđm ꝓpriam collecti
nem diſtincta vt grecie aſie. Hinc & gētili
tas dicit᷑ Gens appellata ꝓpter generationē famili
arum. i. a gignēdo ſicut natio a naſcēdo. Gentes au
tē a quibus diuiſa eſt terra. xv. ſunt de Iaphet. xxx.
& vna de cham. xxvii. de ſem. q̄ fiūt. lxxiii. vel po
tius vt ratio declarat. lxxii. totidemqꝫ lingue que ꝑ
terras eſſe ceperūt queqꝫ creſcēdo ꝓuincias & inſu
las impleuerūt. Filii ſem quinqꝫ ſingulariter gentes
ſingulas ꝓcreauerūt. Quorum primus elam: a quo
elamite principes perſidis. Secūdus aſſur a quo aſ/
ſyrioꝝ pullulauit impium. Tercius Arfaxat a quo
chaldeoꝝ gens exorta eſt. Quartus ludi a quo lidii
Quintus aram a quo ſyri quorum metropolis fuit
damaſcus. Filii aram nepotes ſem quattuor hus. &
vl. gether & meſa. Hus traconitidis cōditor q inter
paleſtinam & ceſaream tenuit principatuꝫ: vnde fu
it Iob ſcđm quod ſcriptum eſt: Vir erat in terra hus
nomine Iob. Secundus vl: a quo armenii. Tercius
gether a quo carmanii ſiue carii. Quartꝰ meſa a quo
ſunt hi qui vocant᷑ meones. Poſteritas arfaxat filii
ſem. Heber nepos arfaxat a quo hebrei ſūt. Iectan
filius heber: a quo indorum gens orta eſt. Sale filiꝰ
Iectan a quo bactriani: licet eos alii ſcitaruꝫ exules
ſuſpicentur. Yſmael filius abraā a quo yſmaelite: q
nūc corrupto nomine ſarraceni quaſi a ſara & aga/
reni ab agar. Nabaioth filiꝰ iſmael a quo nabathei
qui ab effrata in mari rubro inhabitant. Moab &
ammon filii Loth: a quibus moabite & ammonite
Edom filius eſau: a quo ydumei. He ſunt gētes que
de Sem ſtirpe deſcēdunt: poſſidētes terram meridi
anam. Ab ortu ſolis vſqꝫ ad fenices. Filii Cham q̄t
tuor a qbꝰ orte ſunt he gentes. Chus a quo proge
niti ſunt ethyopes. Meſraym a quo egyptii perhibē
tur exorti. Futh a quo libii. Vnde et mauritanie flu
uius vſqꝫ in preſens dicit᷑ futh: omniſqꝫ circa eum re
gio futenſis. Chanaan a quo affri & fenices & cha/
nanei decem gentes. Item ex nepotibus cam. Filii
chus ſaba: euilach: ſabata: rema: ſaba & cuſa. Saba a
quo progeniti & appellata ſabei. De quo Vigilius: